

Dr hab. n. med. Agnieszka Zmysłowska
Klinika Pediatrii, Onkologii, Hematologii i Diabetologii
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

Dziękuję
Wydziału Wojskowo-Lekarskiego
wpłynęło dn. 2017-11-13
podpis l.dz. 1803
EA-Jadymau

**Recenzja rozprawy na stopień doktora nauk medycznych
lek. Izabeli Haduch-Pietruszka**

pt: „Ocena wpływu wsparcia społecznego na ogólny stan zdrowia oraz poziom wyrównania metabolicznego u chorych z cukrzycą typu 1 hospitalizowanych w Klinice Chorób Wewnętrznych i Nefrodiabetologii Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. Wojskowej Akademii Medycznej - Centralny Szpital Weteranów”

Promotor: prof. dr hab. n. med. Dariusz Moczulski

Cukrzyca typu 1 jest chorobą przewlekłą, wymagającą od pacjentów prowadzenia codziennej, ścisłej samokontroli i akceptacji ograniczeń życia codziennego polegających na systematycznym prowadzeniu kontroli glikemii, insulinoterapii, przestrzegania diety, regularnej aktywności fizycznej i uczestniczeniu w edukacji terapeutycznej. Wszystko to ma na celu zapobieganie rozwojowi ostrych i przewlekłych powikłań cukrzycy, a w rezultacie – przedłużenie życia chorym. U pacjentów chorujących na cukrzycę typu 1 w porównaniu z populacją ogólną śmiertelność jest od kilku do kilkunastu razy wyższa. W porównywalnych przedziałach wiekowych śmiertelność jest wyższa u pacjentów z cukrzycą typu 1 niż z cukrzycą typu 2. Nie należy zapominać, iż dbanie o jakość i komfort życia pacjentów z cukrzycą jest nieodzownym aspektem szeroko pojmowanego leczenia cukrzycy. W dzisiejszych czasach trudno sobie wyobrazić zespół terapeutyczny do opieki nad chorymi z cukrzycą bez udziału psychologa.

W ten niezwykle ważny aspekt opieki nad pacjentami z cukrzycą wpisuje się rozprawa doktorska lek. Izabeli Haduch-Pietruszka.

Przedłożona mi do recenzji rozprawa doktorska liczy 90 stron i ma typowy układ. Składa się ze wstępu, podrozdziałów dotyczących teoretycznych podstaw badań jakości życia i cukrzycy, opisu celu pracy, następnie materiału i metodyki badań, wyników pracy wraz z ich omówieniem, dyskusji, wniosków, przedstawienia pozycji piśmiennictwa, streszczenia oraz wykazu rycin i tabel umieszczonych w pracy.

We wstępie Doktorantka uzasadnia konieczność podjęcia badań nad jakością życia i rolą wsparcia społecznego w opiece nad dorosłymi pacjentami z cukrzycą typu 1.

W kolejnym podrozdziale Doktorantka przedstawia historię badań nad jakością życia, wykazując się dużą wiedzą w tym zakresie. Następnie skupia się nad metodami pomiaru jakości życia, ciekawie wprowadzając czytelnika w to niełatwe zagadnienie. Omawia również definicję i klasyfikację wsparcia społecznego.

W następnym podrozdziale Autorka w sposób syntetyczny i przejrzysty prezentuje epidemiologię cukrzycy w Polsce i na świecie.

W kolejnym rozdziale Doktorantka formułuje w sposób zrozumiały i rzeczowy cel pracy. Szkoda, iż Doktorantka nie przedstawiła celów szczegółowych, w odpowiedzi na które w kolejnych rozdziałach pracy łatwiej byłoby jej pogrupować wyniki, a w szczególności sformułować wnioski płynące z pracy.

Następny rozdział zatytułowany „Materiał i metody badań” w pierwszej części poświęcony jest opisowi grupy badanej oraz kryteriom włączenia pacjentów do badań. W kolejnej jego części Autorka wskazuje wykorzystane w pracy parametry oceny wyrównania metabolicznego cukrzycy. Pewien niedosyt może tu budzić fakt wykorzystania wartości HbA1c jako jedyne go wykładnika wyrównania metabolicznego cukrzycy. Obok tego powszechnie uznanego i najważniejszego parametru, interesująca mogłaby okazać się w tym aspekcie próba wykorzystania także nowych, dodatkowo zalecanych parametrów służących ocenie monitorowania glikemii jak np. odchylenia standardowe dla średnich glikemii sczytywanego z glukometrów pacjentów przy użyciu dostępnych programów komputerowych. Odpowiednio niskie odchylenie standardowe (<50 mg/dl) wskazujące na brak istotnych wahań glikemii wydaje się obecnie bardzo ważnym narzędziem do oceny jej zmienności, przekładającym się na ryzyko rozwoju powikłań.

Następnie Doktorantka opisuje szczegółowo wykorzystane do badań kwestionariusze, w tym: autorską ankietę osobową, obejmującą nie tylko pytania o dane osobowe, ale również - co wymaga podkreślenia - zamknięte i otwarte

pytania dotyczące przebiegu cukrzycy oraz wsparcia psychologicznego i społecznego, a ponadto: kwestionariusz samooceny STAI, kwestionariusz COPE oraz skalę uogólnionej własnej skuteczności.

Wydaje się, iż cennym uzupełnieniem tego rozdziału byłoby załączenie autorskiej ankiety stworzonej przez Doktorantkę.

W rozdziale tym zabrakło mi zbiorczego opisu zastosowanych przez Doktorantkę metod i narzędzi statystycznych, które są umieszczone dopiero pod właściwymi rycinami, wykresami oraz tabelami.

Na wykonanie powyższych badań uzyskano zgodę Komisji Bioetyki Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (RNN/395/13/KB).

W kolejnym rozdziale Doktorantka przedstawia bardzo szczegółowo uzyskane wyniki badań wraz z ich omówieniem, wzbogacając je jeszcze 44 barwnymi rycinami oraz 3 tabelami.

Spośród wielu interesujących wyników, za szczególnie istotne i godne podkreślenia uważam:

1. Wykazanie, iż 79% pacjentów deklarowało posiadanie wystarczającego zasobu wiedzy na temat cukrzycy, przy istotnej statystycznie zależności między dłuższym czasem trwania choroby i niewystarczającym zasobem wiedzy na jej temat.
2. Potwierdzenie potrzeby wsparcia psychologicznego u 61% pacjentów z grupy badanej, częściej w populacji kobiet.
3. Wykazanie odczuwania wsparcia społecznego w życiu codziennym u 92% pacjentów, przy doznawaniu stygmatyzacji w postaci odrzucenia przez dotychczasowe środowisko u 21% pacjentów.
4. Wykazanie istotnej statystycznie zależności pomiędzy nasileniem lęku jako cechy osobowości, a potrzebą wsparcia ze strony psychologa oraz silnej dodatniej korelacji pomiędzy nasileniem poziomu lęku a wiekiem badanych.
5. Stwierdzenie obecności silnej, negatywnej korelacji pomiędzy poczuciem własnej skuteczności, a odczuwanym przez pacjentów lękiem.
6. Potwierdzenie zależności pomiędzy posiadaniem przez pacjentów wykształcenia wyższego i istotnie rzadziej wybieraną przez nich strategią „Zaprzeczania” jako sposobu radzenia sobie z sytuacją stresową, jaką jest choroba przewlekła.

W kolejnym rozdziale „Dyskusja” Autorka wyczerpująco opisuje doniesienia polskiego i światowego piśmiennictwa, odnosząc się do uzyskanych przez siebie wyników. Zredagowanie tego rozdziału wskazuje na wszechstronną znajomość literatury przedmiotu i dojrzałość naukową Doktorantki.

Przedstawione w rozprawie wyniki pozwoliły na sformułowanie wniosków.

Cytowane piśmiennictwo obejmuje 68 pozycji polsko- i anglojęzycznych, w większości pochodzących z ostatnich lat. Doktorantka zamieściła w pracy streszczenie w języku polskim i angielskim.

Podsumowując, uważam, iż praca ta porusza bardzo istotny aspekt leczenia i opieki nad pacjentami z cukrzycą typu 1. Doktorantka podjęła się realizacji tego niełatwego tematu z wykorzystaniem narzędzi opieki psychologicznej, uzyskując bardzo ciekawe wyniki, które mogą znaleźć zastosowanie w codziennej praktyce klinicznej.

Rozprawa doktorska jest napisana starannie, a jej forma edytorska nie budzi zastrzeżeń. Poczynione drobne uwagi nie wpływają na jej całościową ocenę.

Rozprawę doktorską lek. Izabeli Haduch-Pietruszka oceniam w pełni pozytywnie. Doktorantka wykazała się dużą wiedzą teoretyczną i umiejętnością samodzielnego rozwiązania problemu naukowego. Praca spełnia obowiązujące warunki ustawowe, stawiane rozprawom przy ubieganiu się o stopień doktora nauk medycznych.

W oparciu o przedstawioną powyżej opinię mam zaszczyt zwrócić się do Wysokiej Rady Wydziału Wojskowo-Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi o dopuszczenie lek. Izabeli Haduch-Pietruszka do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Łódź, dn. 31.10.2017 roku

Klinika Pediatrii, Onkologii,
Hematologii i Diabetologii
i Katedry Pediatrii
Uniwersytetu Medycznego w Łodzi
91-738 Łódź, ul. Sporna 38/50
tel. 42 61 77 791, fax 42 61 77 798

dr hab. n. med. Agnieszka Zmysłowska

dr hab. n. med. Agnieszka Zmysłowska
specjalista pediatrii, diabetologii
i genetyki klinicznej
tel. kom. 60- 651 397
3959848